

No: 900 – Menş e Adı

AYAŞ DUTU

Tescil Ettiren
AYAŞ ZİRAAT ODASI

Bu coğrafi iş aret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 09.12.2020 tarihinden itibaren korunmak üzere 22.09.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 900
Tescil Tarihi	: 22.09.2021
Başvuru No	: C2020/428
Başvuru Tarihi	: 09.12.2020
Coğrafi İşaretin Adı	: Ayaş Dutu
Ürün / Ürün Grubu	: Dut / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Ayaş Ziraat Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Şeyhmuhittin Mah. Hükümet Cad. No:2, 06710 Ayaş ANKARA
Coğrafi Sınır	: Ankara ili Ayaş ilçesi
Kullanım Biçimi	: Ayaş Dutu ibaresi, aşağıda verilen logo ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Ayaş Dutu ibaresi, logosu ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Ayaş Dutu; coğrafi sınırdaki yetişen ve Latince tür adı *Morus alba* olan akdutlardan elde edilir. Piyasaya hem yaş meyve hem de kurutulmuş olarak sunulur.

Geçmişte eskiye dayanan Ayaş Dutu için Ayaş'ta, her yıl temmuz ayının ilk haftasında "Geleneksel Ayaş Dut Festivali" yapılır. Festivalde; Ayaşlı dut üreticileri arasındaki en iyi dut üreticisi, festivale katılan misafirlerden seçilen yarışmacılar arasında en hızlı dut yiyen ve dut güzeli yarışmaları yapılır.

Ayaş Dutu meyveleri 10-50 mm uzunluğunda, iri ve dolgun yapılıdır. Meyve çekirdekleri ise kahverengidir. Ayaş Dutu meyveleri 25-30 mm uzunluğunda, iri ve dolgun yapılıdır. Çekirdekleri ise kahverengidir. Ayaş Dutunun taze olgun meyveleri (100 g) % 85,0-87,6 su, 1,2-1,44 g protein, 9,8-18 g karbonhidrat (başta glukoz ve fruktoz), 0,35- 0,49 g yağ, 1,5-1,7 g lif, 30-39 mg kalsiyum, 1,5-1,9 mg demir, 14-18 mg magnezyum, 32-38 mg fosfor, 185-194 mg potasyum, 5-10 mg sodyum, 160-184 mg tiamin, 0,05-0,1 mg riboflavin, 0,50-0,62 mg niasin, 0,02-0,05 mg B6 Vitamini, 4-6 µg folat DEF, 0,65-0,87 mg E Vitamini, 7,0- 7,8 µg K Vitamini, 0,01-0,03 g toplam doymuş yağ asidi, 0,02-0,04 g tekli doymamış ve 0,15- 0,21 g çoklu doymamış yağ asidi içerir. Ayaş Dutuna ekşi tadını veren malik asit olup, bu organik asidin miktarı %1,1-1,9'dir.

Ayaş Dutunun bazı fizikokimyasal, renk değerleri, kimyasal ve aromatik bileşik özelliklerine aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

Tablo 1. Ayaş Dutunun bazı fizikokimyasal özellikleri

Olgunluk Zamanı	Ağırlığı (g)	Boy (mm)	En (mm)	Sap Uzun (mm)	TA (%)	SÇKM, Bx(%)	pH
23 Mayıs	2,72 - 2,80	25,0- 26,97	13,5- 15,02	2,40- 2,59	0,13- 0,15	17,5- 19,50	6,10- 6,30

Tablo 2: Ayaş Dutunun renk değerleri ve bazı kimyasal özellikleri

Hunter Renk Değeri	a b		
	L	a	b
	51,85-69,22	-1,25, -2	10,96-1702
<u>SÇKM(Brix) %</u>	Dut suyu: 20,00-21,0 Dut tanesi: 20,71-22,0	-	-
<u>pH</u>	6,30-6,40	-	-
<u>Titrasyon Asitliği (%)</u>	2,44-2,60	-	-
<u>Tane Ağırlığı (g) (50 tane için)</u>	En az 5,12	En çok 8,20	5.0-9.0

Ayaş Dutunda baskın olan aromatik bileşikler Butanoik asit ester, Hekzanoik asit ve etil ester olup, ürüne lezzet ve aroma kazandıran tüm aromatik bileşikler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Ayaş Dutu aromatik bileşikleri

<u>Miktarı (%)</u>	<u>Aromatik bileşik</u>
11,18	Butanoik asit ester
2,17	Heptanal
1,81-2,09	Oksi-metoksi-fenil
1,21	3-Oktanon,2-metil
4,19	Oktanal
7,33	1-Hekzanol, 2-etil-
1,38	Benzenasetaldehit
6,26-13,23	Nonanal
3,66	Butanoik asit, heksil ester
1,76-,38	Oktanoik asit, etil ester
3,16	Dekanal
1,47-2,84	Nonanoik asit
4,33-7,79	Dekanoik asit
1,8-1,97	Dodekanol
8,08-13,28	Dodekanoik asit
0,98	Dodekanoik asit, etil ester
2,10-5,41	Benzoik asit, 2-etilheksil ester
1,59-1,99	Metil tetradekanoat
1,17-1,50	1,2-Benzendikarboksilik asit bis(2-metilpropil) ester
7,12	Hekzadekanoik asit, metil ester
1,61	Etil-9-hekzadekenoat
4,45-8,55	Hekzadekanoik asit, etil ester
1.03-1.21	Isopropil Palmitat
1,70	8,11-Oktadekadienoik asit, metil ester
1,55	9,12-Oktadekadienoik asit (Z,Z)-
2,43	Oleik Asit
2,05-2,29	9,12-Oktadekadienoik asit etil ester
1,04	2,3-Dihidroksipropil elaidate
1,03	Izopropil Palmitat
1,37	7,10-Oktadekadienoik asit, metil ester
3,51	Hekzadekanoik asit, metil ester
3,30	Tetradekanoik asit, etil ester
1,09	Pentadekanal-
0,86	4,8,12-Tetradekatrienal, 5,9,13-trimetil-
0,85	Tetrakosanoik asit
1,09	1-Dekanol, 2-heksil-
2,28	Heptadekan

1,02	Hekzadekan, 2,6,10-trimetil-
1,89	Butanoik asit, butil ester
11, 8	Hekzanoik asit, etil ester
2,67	Benzeneasetaldehit
2,43	Butan-2,3-diol
1,67	Oktanoik Asit
1,16-1,22	Tetradekanal

Üretim Metodu:

Ayaş Dutu ağaçları büyük taç yaptığından ağaçlar arasındaki mesafe de en az 7-8 m olmalıdır. Ayaş Dutu yetiştiriciliğinde dut bahçeleri kapama, karışık bahçe şeklinde uygulanmaktadır. Kapalı bahçelerdeki dut ağaçlarının dikiminde herhangi bir düzenli mesafede uygulaması yapılmaz.

Ayaş Dutunun fidan dikimi mart ve nisan aylarıdır. Dikimden önce açılan çukurlara çiftlik gübresi verilir. Fidanların dikiminden sonra toprak sıkıştırılıp can suyu verilir. Fidanlar, dikildikten birkaç yıl sonra ürün vermeye başlar. Ayaş Dutu, diğer dutlar gibi tohumla (generatif), aşı, çelikle çoğaltma ve daldırma gibi vegetatif yöntemlerle de üretilir.

Tohumla çoğaltma yapılacaksa, tohumlar meyveden çıkarıldıktan sonra önceden tekniğine uygun olarak hazırlanmış fide yataklarına ekilir ve % 90-100 oranında çimlenme gerçekleşir. Ayaş Dutunun tohumları küçük, meyve üzerinde aken şeklinde ve 1-2 mm boyundadır. 1 kg dut meyvesinde bulunan tohum sayısı, yaklaşık 450.000'dir. Tohum toplama zamanı temmuz-ağustos aylarıdır. Tohumun canlı olması önemli olduğundan ve canlılığını çabuk kaybettiğinden, hemen çimlendirmeye alınmayacak tohumlar vakit kaybetmeden +4 °C'de buzdolabında muhafaza edilmelidir.

Ayaş Dutu ağacı yetiştirilmesinde suyu sevdiğinden, haftada bir ya da 15 günde bir sulama uygulanması yeterlidir. Dut ağacı, çevresel koşullara dayanıklı bir ağaç olup, her hangi bir ilaç veya gübreye de ihtiyaç duymaz. Sadece ihtiyaca göre yılda bir budama yapmak gerekir. Ayaş Dutu ağaçları bol güneş ve ışığa ihtiyaç duyar ve günde 9-13 saatlik ışıklandırma yeterlidir.

Ayaş Dutunun hasadı; haziran ve temmuz aylarında günün serin saatlerinde yapılır. Ayaş Dutu meyveleri elle toplanarak ya da kuru ve temiz örtüler üzerine silkelenecek şekilde hasat edilir. Mevsim içerisinde iklim koşullarına göre, 7-10 defa dut toplama yapılabilir. Yıkanmamış meyveler kapalı bir kaptaki buzdolabında 0-4 °C'de % 90-95 nem koşullarında 1-2 gün muhafaza edilebilir. Dut, uzak yerlere taşınmaya uygun bir meyve olmadığı için genellikle Ayaş ilçesine yakın pazarlarda tüketime sunulur.

Dutun bol olduğu dönemlerde Ayaş Dutu, hasat zamanında güneşte kurutulur. Hijyenik koşullarda su aktivitesi değeri düşürülerek dut kurutularak gıda ile temasa uygun ambalajlarda paketlenir. Kurutulan Ayaş Dutunun rutubet miktarı %7,0-8,0 arasında değişir ve en az 2 yıl muhafaza edilebilir.

Denetleme:

Denetimler; Ayaş Ziraat Odasının koordinatörlüğünde ve Ayaş Ziraat Odası, Ayaş Belediyesi, Ayaş İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi Gıda Güvenliği Enstitüsü ile Ankara Üniversitesinin Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, Ayaş Meslek Yüksek Okulu ve Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümünden birinden en az bir kişinin katılımı ile oluşturulacak en az üç kişilik denetim mercii tarafından yapılır.

Denetimler, düzenli olarak yılda bir kez ayrıca gerek duyulan durumlarda ve şikâyet üzerine her zaman yapılır.

Denetime esas kriterlere aşağıda yer verilmektedir.

- Ayaş Dutu üreticilerinin, bahçelerini ve ağaçlarını Ayaş Ziraat Odasına ve Ayaş İlçe Tarım Ve Orman Müdürlüğüne kaydettirmiş olduklarının belge üzerinden denetimi.
- Ayaş Dutu ağaçlarının yetiştirildiği bahçelerin uygunluğu.
- Suda çözünür kuru madde ve tityasyon asitliği değerinin uygunluğu.
- Hasat zamanının belirlenmesi için suda çözünür kuru madde değeri ve asitlik değerinin uygunluğu.
- Renk değerinin uygunluğu.

- Meyve ağırlığı, boyu ve eninin uygunluğu.
- Yaş ve kurutulmuş haldeki Ayaş Dutunun muhafaza ve ambalajlama koşullarının uygunluğu.
- Ayaş Dutu ibaresinin, logosunun ve menşe adı ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.